

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autor práce: Petr Stříbrný

Název práce: Mediální obraz učňovského školství

Autor posudku: Karel Gargulák

1) Věcný přínos práce a její přidaná hodnota

Petr Stříbrný si ve své bakalářské práci klade za cíl *identifikovat konkrétní rámce týkající se vzdělávání na odborných učilištích v médiích*. Mírně latentním cílem autora objevujícím se v průběhu textu je rovněž užití metody analýzy rámců jako nástroje strukturování veřejně politického problému – zde „vzdělávání na odborných učilištích“ – ve snaze co nejkomplexněji daný problém poznat. Oborová struktura vzdělávacího systému a otázka profilace „odborné větve“ středního školství (specificky oborů ukončených výučním listem) je jedním z velmi diskutovaných – i když, jak správně autor pojmenovává, empiricky nepříliš prozkoumaných – témat vzdělávací politiky v ČR. Autorovi se skutečně daří naplnit hlavní cíl práce, tj. nalézá celkem tři vybrané „úrovně rétorických rámců“ a „úrovně problému“ dle jím užitého konceptu analýzy rámců Reina a Schöna v aplikaci dle Jana Morávka. V tomto ohledu tedy text může být dalším kamenem do mozaiky uchopení nastíněné problematiky.

Problematická místa práce lze spatřovat v absenci širší diskuze získaných empirických poznatků (tj. tří vysledovaných rámců) ve vztahu k nastíněným „teoretickým východiskům“ reflektujícím strukturu a „výstupy“ (strukturu oborů, nezaměstnanost atd.) středního vzdělávání v ČR (viz dále). Autor sám v úvodu rovněž deklaruje cíl formulace „...*doporučení a diskuse možností, jak by bylo možné s výsledky analýzy dále pracovat...*“, přičemž se k tomuto bohužel v dalším textu nedostává. Dále lze zmínit jisté „metodologické nejasnosti“, které jsou diskutovány v dalších částech posudku. Práce by si rovněž zasloužila mírnou úpravu nebo doplnění některých „věcných částí“ či užívaných pojmů (příklady viz dále). Spíše jen ilustrativně je nutné zmínit i mírný rozpor mezi tím, že se práce věnuje „vzdělávání na středních odborných učilištích“, ale prakticky spíše zkoumá vzdělávání v oborech středního vzdělání s výučním listem, které se neobjevují pouze na středních odborných učilištích, ale i na středních odborných školách.

2) Stanovení výzkumných otázek a jejich zodpovězení

Autor vymezuje celkem šest výzkumných otázek (zaměřených na identifikaci soutěžících rámců a reflektujících učňovské školství, argumenty tvořící konkrétní rámce, dále na cíle spjaté s učňovským vzděláváním, reflexi politických opatření a identifikaci sponzorů/podporovatelů vysledovaných rámců), na které v úplném závěru práce stručně odpovídá. Samotné stanovené otázky vhodně reflektují užitá teoretická východiska a celkový cíl práce.

3) Strukturace práce

Struktura textu odpovídá standardům a požadavkům kladeným na bakalářské práce. Jak sám autor deklaruje, text zahrnuje cíle, výzkumné otázky, teoretická východiska, metodologické zakotvení, samotnou analýzu. Na konci jsou pak shrnuty závěry, přičemž jak bylo zmíněno, bohužel absentuje širší diskuze a doporučení, jak s výsledky dále pracovat, které sám autor v úvodu předpokládal.

4) Propracování a aplikace teoretických východisek a přístupů

Autor volí z pohledu cílů práce a výzkumných otázek relevantní teoretický koncept analýzy rámců dle Reina a Schöna v praktické aplikaci dle příspěvku Jana Morávka z roku 2011. Předmětná teoretická východiska na základě popsaného metodologického postupu a zpracování dat vhodně aplikuje. V teoretické části se rovněž objevuje několik základních poznatků o „vzdělanostní struktuře“ v ČR – tj. dosažené vzdělávání v ČR, podíl žáků vstupujících do 1. ročníků škol, oborová skladba absolventů středních škol v zemích EU či nezaměstnanost absolventů středních škol. Bohužel se však dané vstupy neobjevují v širší interpretaci či diskusi dílčích rámců, které autor definuje na základě analyzovaných dat. Což je, jednoduše řečeno – škoda.

5) Metodologický přístup a aplikace jednotlivých metod

Metodologické zakotvení sběru dat a jejich analýzy je s ohledem na cíl, výzkumné otázky i teoretické ukotvení práce vhodné (tj. analýza mediálních výstupů vybraných relevantních tištěných médií v jasně definovaném časovém období). Pochopitelný by byl i ústup od časového zakotvení výskytu dílčích rámců s ohledem na jejich přítomnost po celé období sledování výstupů. Ovšem bohužel mírnou skepsi k tomuto kroku je možné shledat v tom, že autor redukoval počet sledovaných mediálních výstupů na polovinu prostřednictvím systematického nepravděpodobnostního výběru (autor jednoduše analyzoval každý druhý článek). Tímto např. nemůžeme sledovat koncentraci výskytu rámců v dílčích obdobích (např. s ohledem na sledování vnějších okolností politického prostředí a cyklu pro účely další analýzy). Ocenit lze celkový seznam analyzovaných mediálních výstupů uvedený v samostatné příloze. Autor při popisu metodologie hovoří o užívání tzv. otevřeného kódování a přiřazování kategorií k výroky, ale i celým odstavcům. Bohužel však neuvádí příklady dílčích kategorií a můžeme sledovat již pouze výsledný produkt přiřazení „zjištění“ do tabulky předpisu pro analýzu rétorických rámců.

6) Využití literatury a dat

Práce staví spíše na základním přehledu literatury a zdrojů věnovaných problematice, a to jak českých, tak zahraničních. S ohledem na charakter práce je nutné ocenit již zmíněný přehled analyzovaných mediálních výstupů, který může posloužit jako zdroj pro další analytickou práci.

7) *Věcná správnost a přesvědčivost argumentace*

Obecně lze shrnout, že autor v analytické části poměrně přesvědčivě přiřazuje z dat vyplývající analytické poznatky do jím nalezených tři vybraných „úrovní rétorických rámců“ a „úrovni problému“ a jejich dílčích prvků. Právě tuto část práce lze obecně považovat za nejkvalitnější.

V kontextu věcné správnosti je na závěr nutné zmínit několik nepřesností, nutnosti doplnění či nevhodných obrátů a spojení objevujících se v textu. Autor na str. 10 uvádí: „...že zásadním problémem ve vzdělání je špatná selektivnost...“, přičemž zde je pravděpodobně myšlena vysoká selektivnost, popř. nízká vertikální mobilita apod. Tabulka 1 pojednávající o vzdělanostní struktuře obyvatelstva ČR poměrně nepochopitelně staví na datech do roku 2011, přičemž časové ukotvení analýzy sahá až do roku 2018. Dále autor na straně 20 hovoří o tom, že s účinností zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon): „...přišla mimo jiné i státní maturita“. Zde je pravděpodobně konkrétně hovořeno o společné části maturitní zkoušky, která však byla poprvé realizována o několik let později (rok 2011), přičemž se v právním řádu ČR poprvé objevuje v roce 2008.¹ V analytické části se v případě žáků středních škol objevuje označení „studenti“, přičemž to je z pohledu účinné legislativy nepřesné, a je nutné zmínit, že část „školské komunity v ČR“ je na dané rozlišení velmi citlivá. Posledním příkladem nepřesnosti je označení navrhovaného či přímo implikovaného řešení v kontextu oborů středních škol s výučním listem v podobě zavedení „státní závěrečné zkoušky“. Toto označení je nepřesné, neboť se jedná o tzv. závěrečnou zkoušku (dle školského zákona) či např. „novou závěrečnou zkoušku“ (označována jejím realizátorem – původně Národním ústavem vzdělávání, dnes Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání). Naopak státní závěrečná zkouška je pojem užívaný v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

8) *Stylistika a formální zpracování (citace, grafická úprava atd.)*

Celkově lze stylistiku textu hodnotit jako odpovídající typu práce a jejímu tematickému zaměření. Objevují se některé formální chyby (např. názvy typu „hospodářská komora“) či překlapy (např. na stranách 10, 11, 22).

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „C“ v závislosti na průběhu obhajoby.

Otázky k obhajobě:

Neměla redukce empirických zdrojů (dat) užitých v analýze dopad na celkovou identifikaci rámců?

Jak by autor pracoval se zjištěními jím provedené analýzy z pohledu tvorby cílů a opatření vztahených k problematice oborů středního vzdělání ukončených výučním listem?

Datum: 16. 9. 2020

Podpis: Karel Gargulák

¹ Viz zákon č. 242/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.